

ILUSTRIRANI

GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8[—], ZA DIJAKE KRON 6[—]; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10[—], ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13[—]

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. :: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 5. AVGUSTA 1915 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 49.

Vkrcevanje francoskega vojnega materiala za Dardanele.

Naše čete ob ledeniku Presanella. ☉ Proslava osvojenja Lvova na Dunaju. ☉ Na laški meji. ☉ „Železni obroč“. ☉ Pogled v avstrijski sanitetni vlak. ☉ Vojak s petdesetimi ranami. ☉ Vojni ujetniki. ☉ Zemljevid Champagne. ☉ Ruski lazaret. ☉ Skupina Pal na Tirolskem.

Naše čete odbijajo na ledeniku Presanella napad alpinov.

Praporščak Niko

se je moral zvečer javiti, da je bolan. Stotnik mu je zaukazal, ker je bilo lepo prigovarjanje zastoj. Niko je poizkušal z ugovori.

On da gotovo ni še tako zelo bolan, ta telesna slabost bo že kmalu samo na sebi prešla. In poleg tega je pričakovati bitke vsak dan. Če njega ni zraven...

Stotnik se je smehljaj.

Dohod čet še zdaj ni končan in prej ko pride do bitke, bo on, Niko, že davnaj zopet na fronti. Torej, naj bo pameten in naj se javi v bližnjem vojnem lazaretu pri štabnem zdravniku. On mu daje to povelje.

Nato je Niko šel.

...

Sam je ležal v veliki in prostorni kraški hiši. Ranjenih tu še ni bilo, kot na ruskem bojišču in redki bolniki so se v taborišču zdravili sami.

Zdravnik, ki ga je ob prihodu preiskal, je napravil zelo resen obraz, toda o boleznih ni rekel ničesar.

Nemirno se je obračal Niko celo noč na svoji blazini sem pa tja. Glava mu je gorela in žile so mu močno bile pod zagorelo, močno razpokane kožo.

Ali se ne bodo norčevali, ker se je javil bolnega? Sedaj, ko velja, zdržati do zadnjega! Če pride do boja, bodo vprašali tovariši: »Zakaj ni Nika med nami?« In odgovoril bo eden: »Ker se je skrila v slamo.«

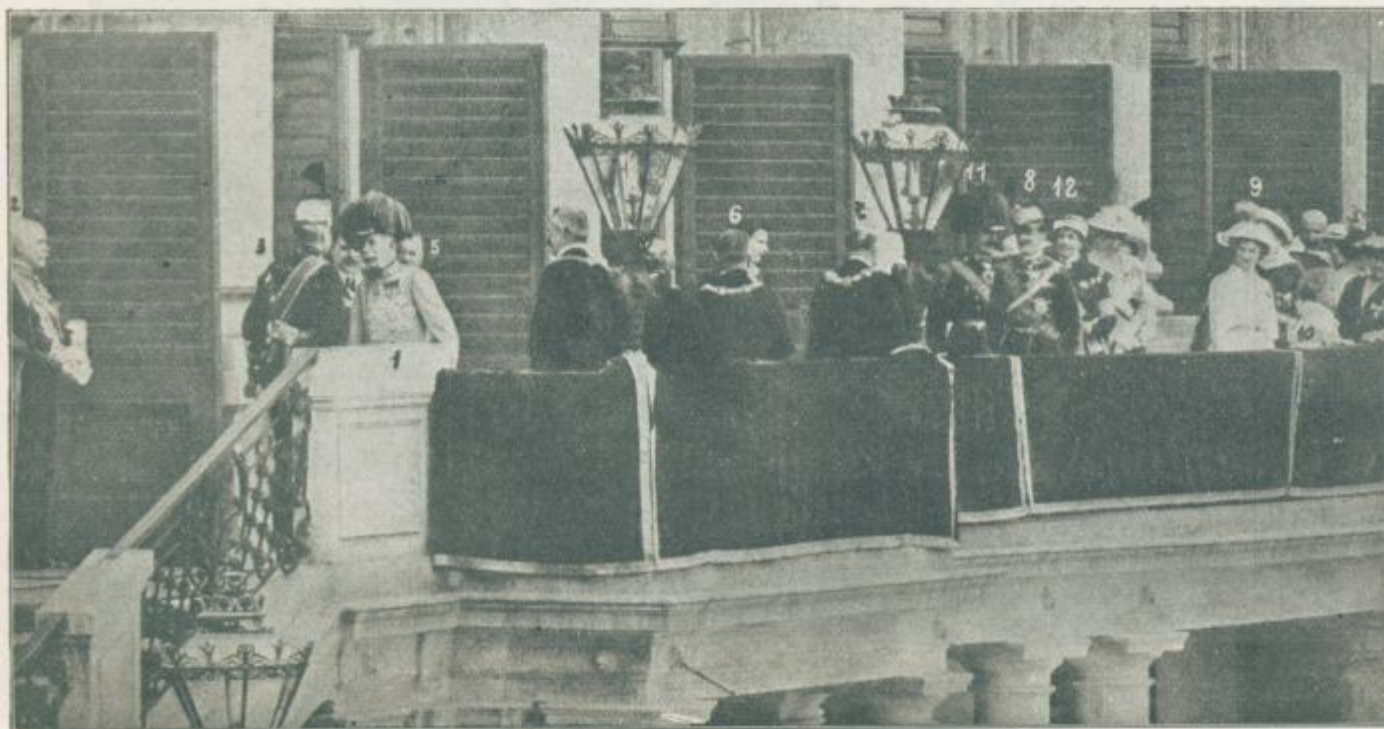
Pozno po polnoči je začel bolnik v težko, od raznih sanj pretrgano, polspanje.

V vojnem taboru, ki se je že par dni zbiral na zapadni meji, je postalo mirno.

Tu in tam se je oglašil pritajen klic straž skozi zvezdnato majavo noč.

Naenkrat je planil Niko kvišku.

S trepetajočo roko je potegnil preko čela, vzravnaval se je s težavo kvišku ter poslušnil... poslušnil... Zdaj!...

Proslava osvojenja Lvova na Dunaju. 1. Cesar Franc Jožef. — 2. Višji dvorni mojster knez Montenuovo. — 3. Deželni maršal princ Lichtenstein. — 4. in 5. Podžupana Hoss in Rain. — 6. Podžupan Hierhammer. — 7. Župan dr. Weißkirchner. — 8. Prestolonaslednik nadvojvoda Karol Franc Josip. — 9. Nadvojvodinja Zitta z nadvojvodo Franc Josipom (10). — 11. Nadvojvoda Leopold Salvator. — 12. Nadvojvodinja Marija Terezija.

»Zdaj zopet!...

»Kaj je bilo to?«

Daljno bobnenje. Kanonski streli!

Kaj? — — — On se pač ne moti?

S željno gesto je prijel za kozarec vode, ki je stal ob postelji.

Tu! Zdaj znova.

Bum! ... Bum, bum!

Topništvo gre v ogenj. Dan ognjenega krsta vstaja na zahodu.

In on, da bi ne bil zraven? Proti Lahu ne biti zraven!

Niko se je zopet spustil na blazino. Prisluskoval je še vedno. Toda omotica je bila hujša, kot njegova volja in spet ga je obvladal spanec.

Ko se je zopet prebudil, je padala prva jutranja svetloba skozi okno.

Strežnik je stal pred njim in mu je svežil obkladke na čelo in prsa.

»Kaj se je zgodilo?« je vprašal bolnik.

Na laški meji. Grobovi naših junakov padlih v boju.

»Železni obroč«, ki naj bi — po načrtu zaveznikov — strl osrednji državi.

»Napadeni smo bili. Sovražnik stoji ob Soči.«

»In mi? In naš polk?«

»Ta je že davno odšel, proti severu.«

Niko se je ustrašil.

Njegove misli so delovale mrzlično. In preudarjal je, kako bi ušel.

»Tovariš, ali mi daš piti?«

Strežnik je šel, da bi mu prinesel kozarec vode. Mislil ni na nič hudega. Ko se je vrnil, je bila soba prazna.

V dolgih skokih je letel Niko, čez pobočje. Njegove misli in želje so bile daleč pred njim.

Kako je le mogel včeraj stotnik reči, da še ne pride do boja! Kdo bo zdaj na njegovem mestu in si pridobil časti in slave? V četrte ure je prišel do vojnega tabora. Prostor je bil prazen. Samo trenski vozovi so stali v dolgih vrstah in ognji so goreli.

Praporščaku ni bilo treba vprašati

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha. Dalje.)

»Mislim, da Vam moram Vaš trud plačati od začetka do danes,« je dejal starec. »Pač bi ne bilo prav, če bi zahteval od Vas ali od koga drugega, da bi mi delal zastoj.«

Gospod Maxwell je uvidel, da bi bilo brezkoristno, še nadalje razlagati. Vzel je stari nahrbtnik s kuhinjske omare, kjer je ležal zadnje tedne, in začel zavezovati svoje malo imetje.

Starka je stopicala v mukepolnem molku okrog, njen mož je sedel na slamnat stol in sklonil glavo na kolena. Debbie je pospravljala v kuhinji; tudi ona ni rekla besedice, a njen obraz je bil bled in roka se ji je tresla.

In ko je gospod Maxwell končal, je stopil k njim, da se poslovijo.

»Zdaj moram iti,« je dejal k starki; zdelo se je, da samo ona še nekaj razume. »Ljubezni in dobrote, ki sem je bil deležen v tej hiši, ne bom pozabil. Morda Vam bom lahko enkrat še povrnili.«

Takrat komaj je zapazila gospodinjo, da je bolan; v obraz je bil višnjevomoder, in zobje so mu šklepetali.

»Za voljo božjo!« je dejala. »Saj pade-te na deželni cesti, ostanite vsaj tu!«

Toda on je samo zmajal z glavo, ko ji je segel v raskavo roko. Stari Mc Auliffe mu je, ne da bi ga pogledal, molče stisnil roko. Težkega srca je Maxwell stopil na dvorišče. Ko ga je prekoračil in hotel na polje, kjer ga je čakal Pierry, je zaslišal za seboj korake. Ozrši se, je zagledal Debbie.

»Popolnoma sem pozabil in nisem Vam rekel: z Bogom!« je dejal ter ji ponudil roko. »Toliko sem moral misliti!«

Deklica pa ni segla v roko; osupel jo je pogledal. Na njeni zunanosti ni bilo prav nič, kar bi ga moglo mikati; imela je lepoto, ki jo deli popolno zdravje, in pa čar

neditaknjene nedolžnosti. V njenih očeh ni bilo solze — pri teh težkega dela vajenih otrocih se zaduši vsako čustveno ganjenje že v kali — samo spodnja ustnica ji je trepetala, ko je potihem dejala:

»Vi niste imeli pravice priti k nam!«

Presenečen vsled te graje gospod Maxwell ni vedel, kaj bi odgovoril. Ali je ta deklica s svojo žensko bistroumnostjo uganila njegovo skrivnost? Ali si je namišljala ljubzensko razmerje ali veliko razočaranje? Ali je vsaj vedela, da od daleč, daleč ni spadal k stanu, v katerega je vstopil z namenom, da ga poviša? Na ta vprašanja ni našel odgovora, a odkrito je odvrnil:

»Imate prav. Jaz bi ne bil smel priti semkaj, toda upam, da nisem, razen sebi, nobenemu drugemu nič škodoval.«

Uprla je odločno svoj pogled v njegov obraz in odvrnila:

»Ko ste pa že enkrat prišli k nam, tudi nimate pravice, nas zapustiti.«

Te besede so ga ganile; sklicevale so se na njegovo poštenost in na njegovo vest; spomnile so ga visokega poklica, ki ga je nameraval zapustiti.

za pot. Grmenje kanonov in vedno močnejše pokanje pušk, mu je dajalo pravo smer.

Njegovo telo bi mu kmalu odpovedalo. Toda naprej... naprej! Infaterijske kolone so se valile po prašni cesti v žareče jutro. Municipija. Nekaj huzarov.

Lahka poljska baterija je hitela preko strnišča. Biči so udarjali na hiteče konje.

Niko je zaklical številko svojega polka.

Majhen narednik ga je pogledal začudeno in mu pokazal dalje.

In praporščak je letel, da mu je sapa žvižgala skozi stisnjene zobe.

On je sredi čet, ki gredo nad sovražnika.

Nihče več ne pazi na posameznika, ki je drvel kot podivjana zver skozi vrste.

Naprej... naprej... naprej!

Sanitejca, z rdečim križem na belem traku na levi roki, sta prinesla prvega ranjenca nasproti.

Niko je pogledal našitek stokajočega.

Tovariš tedaj! Njegov bataljon v ognju. Torej bodo rekli, da je on bojazljivec. Pokazati jim mora.

Praporščak se je opotekel in padel.

Ah! En trenutek počitka! Signal za naskok.

In kanoni so grmeli, da bi človek oglušil.

Niko je zopet planil kvišku.

Dobil je tovariše...

»Kje je četrta...?«

Nekdo mu je povedal, ne da bi ga

pogledal. On mora v teku poriniti nov naboj v puško. Hrane hoče imeti cev, če hoče, da dela. Praporščak je pritisnil obe roki na srce, ki mu je hotelo prebiti prsa.

Le naprej, je mislil. Padel je. Opotekel se nato zopet kvišku.

»Četrta... četrta kompanija?«

Dva vojaka sta ga podpirala.

Tako je prišel z naskakujočimi skupaj.

In nato še enkrat kratek odmor, da pride k sebi. In zopet naprej... naskok...

Omamno sičanje in donenje in pokanje okoli in okoli. Žvižgajoče granate, sršči šrapneli so se razbijali v zraku. Strojne puške so ropotale in širile tisti grozni odmev, klici in povelja so doneli vse križem. — In tu!

Vzplapolala je visoko nad njimi zastava, njih zastava.

Še dvajset skokov.

On stoji poleg nje.

Tovariši so ga spoznali.

Praporščak je tu. Dolgi Niko je tu.

Krvave pene so mu stale na ustnah. Kot vrvi, so ležale plave, debele žile na rokah.

In težka pest je dvignila sabljo visoko v zrak. Niko bi bil zavriskal veselja.

Zdaj je tudi stotnik zagledal svojega praporščaka. Pozdrav — in pokazal je s sabljo naprej.

Zopet signal. Naprej!

Niko je naskočil in divjal naprej, da so mu ostali komaj sledili. Sovražne vrste bodo v tem hipu dosegli.

Tu in tam se je zasvetila med grmovjem puška. In še enkrat, samo še enkrat nekaj skokov.

Uničujoča salva iz pušk ga je obsula.

Niko je stal par sekund sam in se ozrl. Za njim pridejo in izvojujejo zmago.

Zmagoslavni boj našega torpednega rušilca z laškimi četami na kopnem v kanalu Porto Corsini, ki vodi v Raveno.

Deklica mu je položila roko na ramo in dejala:

»Pridite!«

In on ji je sledil kakor kdo, ki ne sme drugega. Pierry ni prosil odpuščenja.

X. V globinah.

Za gospoda Maxwella je bilo dobro, da je sledil pozivu. Ko je stopil v temno hišo, ga je bilo nekoliko sram. Debbie mu je pomogla z instinktivno vljudnostjo ter se navidez hudovala, kar mnogokrat pravi Irec, da skriva občutek sočutja ali pa da pomaga drugim iz zadrege.

»Še to bi bilo treba!« je dejala ter se pri tem mudila v kuhinji. »Tako pasje vreme, in ubogega človeka pustite od hiše! Kaj bi dejali, če bi kdo poslal Vas?«

»Glej jo,« se je branila mati, »saj ga nismo poslali mi, šel je on sam. In še rekla sem mu, da je zeleno-bled.«

»Imate prav,« je dejal gospod Maxwell. »Jaz sem kriv; meni ni mogoče odpotovati.«

»Potem pristavite v božjem imenu

stol in sedite ter osušite se. Ali mu daš lahko kaj gorkega, Debbie? Trese se kakor trepetlika.«

Bilo je res. Čutil je smrten mraz, ki ga je močno tresel. Zraven so se menjavali napadi vročine, da se je koža prožila in gorela, kakor bi hotela počiti. Srebal je počasi mleko in se ni nič protivil žlici žganja, ki so ga primešali. Dež je zdržema lil, mirno in enakomerno; bilo je v novembru. Mala veža je bila v motni luči svinčenega neba temna kakor še nikoli. Edina prijetna stvar je bil mogočen ogenj drv in šote, ki je pošiljal velike oblake dima skozi široki dimnik in razširjal prijazno svetlobo po temni kuhinji. Starec, ki se je odmikal na kameniti klopi, dokler je bilo mogoče, je kadil in molčal; Pierry je stal, z rokama globoko v žepu, ravnotako molče na vratih; mati se je mudila v spalnici. Debbie, ki je od časa do časa vrgla oster pogled na gospoda Maxwella, je imela, kakor ponavadi, opravilo v kuhinji.

Proti večeru se je gospodu Maxwellu poslabšalo. Ko se je znočilo, je želel v posteljo. Začeli so se bati zanj.

»Ali ste bili že kdaj bolni?«

»Da, že dvakrat. Imel sem že dvakrat revmatično mrzlico, in, da sem odkritosrčen, zdaj jo pričakujem v tretje.«

Beseda »mrzlica« jih je prestrašila; groza let gladi in lakote tiči še dandanes v ljudeh. Moral je to razumeti, kajti dejal je takoj:

»To ni nobena nevarna mrzlica, temveč samo mrzlično stanje, ki ga povzroča revmatizem. Sledi navadno visoka vročica.«

Njegove razlage niso razumeli, toda kaj morajo napraviti, je bilo jasno. Hitro so sklenili, da mu prepuste, dokler se mu ne izboljša, edino spalnico, v kateri sta stali dve veliki postelji. On se je odločno protivil ter trdil, da je samo prehlad, kar bo v par dneh bolje. Zaman. Veleli so mu v posteljo in vse, kar so mogli storiti ti ljudje s sicer okorelimi, a plemenitimi srci, so storili.

Ponoči je doseglo njegovo trpljenje in njegova osamelost višek. Nagnal jih je, da so legli k počitku, ter prosil, naj mu samo prižgejo ob postelji svečo ali parafinovo

Pet sovražnih krogel se je zadrlo v njegovo telo, enajste zajedla malo odprtino v sredino čela.

On je stal. Njegovi tovariši so naskočili dalje.

Nato ni videl nič več. Njegova glava je trdo udarila na okrvavljeno trato.

† Franc Paulin

iz Stoba, hišni posestnik, oče osmih neprekrbljenih otrok: starejši je 17 let star in je sedaj potrjen k vojakom, najmlajši pa ima 15 mesecev. Rajnik je v začetku mobilizacije šel k črnovojnikom v Radoljico in je bil cel čas tam na straži, zbolel je na pljučnici, 19. junija so ga pripeljali iz Radoljice v ljubljansko bolnišnico, kjer je 21. junija izdihnil. Sedaj leži na pokopališču pri Sv. Križu. Pokojnik je bil tudi član domžalske godbe že od ustanovitve. Bil je blaga, mirna duša; sedaj uživa pri Bogu svoje plačilo.

Počivaj v miru, dragi France, in prosi Boga za vse nas ostale tukaj na zemlji!

† Ivan Cvajnar.

»Ena krogla priletela in me težko ranila!« — Tako smo peli pred letom po vasi trije in dveh že ni med živimi. O Galicija, koliko cvetov si nam že pobrala! Enajst mesecev se je pokojni Ivan boril, prestal vse boje, vse križe in težave zimskega bojevanja in sedaj je priletela »ena krogla in ga težko ranila!« — padel je

vojak-junak pri 20. lovskem bataljonu pri Horodenki 13. junija.

Bil je fant od fare. Izvrsten igralec na našem odru. — Kdo se ne spominja »hlapca Matije« pri igri »Naša kri« —! Spoštovana rodbina Kosova pa žaluje za sinom, pridnim delavcem. Dva brata se še mudita na bojišču. Ti pa, dragi Ivan, počivaj v miru ter nam pripravljaj pot, kajti vsi bomo morali prej ali slej za Teboj...

† Janez Rovtar,

rojen 24. maja 1890. v Krnicah 15, župnija Spodnja Idrija. Delal je v Leobnu; služil kot vojak od l. 1913.; padel 7. junija 1915. v Galiciji. Ima še starše, pet sester in dva brata, od katerih se eden še vojskuje za domovino.

† Valentin Ogrič,

rojen 5. februarja 1889 na Vojskem nad Idrijo; padel 26. avgusta 1914.

† Valentin Zevnik,

Kokoljčev iz Praš št. 10, rojen 5. februarja 1896., potrjen k vojakom dne 15. maja 1915., in padel pri Lvovu dne 7. junija 1915. Bil je zelo blag mladenič, ki je ljubil svoje starše in prijatelje. Bil je trezen in prijazen dečko. Izučil se je zidarstva in bil vesten pa štedljiv rokodelc. Pri tukajšnjem gasilnem društvu je

bil navdušen plezalec, pri družbi treznosti pa zgleden odbornik. Še 5. junija je pisal domov, kjer pravi, da je bil v zadnjih dveh dneh ves čas v ognju, pa je srečno preстал in ostal zdrav in pogumen. Dne 12. junija pa pride dopisnica od njegovega

Pogled v avstrijski sanitetni vlak.

izpovednika, da je mirno zaspal blagi dobri vojščak avstrijski, predragi sinko, smrtno zadet v boju dne 7. junija. Vsi žalujemo za njim! Zdaj pa uživa plačilo v raj, ker je tako presrečno ljubil vero, dom in cesarja!

Franc Paulin,
umrl v Ljubljani.

Ivan Cvajnar,
padel pri Horodenki.

Janez Rovtar,
padel v Galiciji.

Valentin Ogrič,
padel v Galiciji.

Rafael Trepelj,
umrl v Brodu ob Savi.

Valentin Zevnik,
padel pri Lvovu.

leščerbo. Vedel je, da ne bo spanja. Strašna suha vročina ga je skoraj zadušila. Že dobro znane mučne bolečine so se mu razlezle do konec prstov; srce mu je viharno bilo; premetaval se je pod težko odejo z ene strani na drugo; žgoča vročina je postala neznosna. Bilo mu je, kakor bi ga hotel nizki leseni strop zmečkati in zadušiti. Na stenah so trepetale velike sence, ki so se daljšale in lovile okoli tramov na stropu. Neprenehoma je kapljal dež s prepelele slame v žleb. V svojem nemiru, mrzlici, v bolečinah in vsled opojne pijače v še večjem razburjenju si je gospod Maxwell začel vse mogoče predstavljati: da so ga semkaj zvabili, da bo moral v teh strašnih okoliščinah umreti itd. Klical si je v spomin svojo zadnjo bolezen. Bila je res muke in trpljenja polna, toda v kako vse drugačnih razmerah se je takrat nahajal! Spominjal se je nežne pozornosti, s katero so mu stregli, spominjal tople, prijetne sobe, prigrizkov, ki so bili na nočni omarici, vestne paznosti zdravnikov, izurjene postrežbe dveh vajenih strežnic. Mislil je na čas svojega okrevanja, na množino ob-

iskov, na številne vizitke, okrepčujoče sadje, s katerim so ga obdarjevali, na sladek občutek, ki ga človek ima ob misli, da je spet vrnjen življenju. In nato se je ogledal. Motna, kadeča se svetilka je komaj razsvetljevala temno sobo in dajala ravno dovolj luči, da se je videlo neizmerno uboštvo. Beraška, iz opeke sezidana in pobeljena peč, temne votline na stropu, brezokusne, skoraj grde podobe na stenah: vse je nudilo tako strašno podobo bede, da se mu je vsled njegovega mrzličnega stanja začelo blesti; pri tem je, kakor je pozneje sklepal, moral izreči marsikaj čudnega in neskladnega. Spominjal se je samo enega: Poln svetlega začudenja je dalje časa opazoval ob postelji neokretno podobo Marije z Detetom. V svojih bolečinah in osamelosti je pri tem našel nekaj tolažbe. Ko se je naglo okrenil, mu je zrl v obraz Mož bolečin, ki je visel na lesu križa na gori Kalvariji, poosebljenost vsega trpljenja, ki je doseglo višek v mukepolni smrti. Stare besede, stare misli so mu prišle v spomin, in mrmral je tiho: »Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?«

Ko se je zbudil iz globokega, četudi po groznih sanjah motenega spanja, je bil ves moker od potu. Teklo je iz njega iz vseh luknjic; lasje so mu bili vsi premočeni; tudi rjuhe so bile skozinsko mokre. Toda zdelo se mu je tako lahko, tudi suha, žgoča vročina, ki ga je tako zelo mučila, ga je zapustila. Ko je hotel premakniti roke in noge, je začutil neznosne bolečine; radi bolečin v rami se ni upal obrniti na mokri postelji. Svetilka se je bila ugasila; toda v sivi jutranji luči je razložil postavbo starke, ki se je gibala v beraški sobi. Da bi obrnil pozornost nase, je zakašljal; stopila je k njemu. »Kako Vam je po tej noči? Bili smo zelo v skrbeh radi Vas. Boste morda kapljo čaja ali mleka zdaj, ali hočete čakati do zajtrka?«

»Jaz bi zdaj rad, če Vam je prav. Celo noč sem se prav močno potil.«

»Pravijo, da je najboljša zdravilo proti prehladu in mrzlici; vse slabo gre iz človeka po potu,« je tolažeče dejala stara žena. »Potrpajte še nekoliko. Debbie bo takoj podkurila kotel, da zavre. Dali Vam bomo krepkega čaja s čim močnim.«

† Rafael Trepelj,

doma v Novi Štifi pri Gornjem gradu, rojen 18. oktobra 1892. Služil je pri 87. pešpolku v Celju in odšel oktobra 1914. na južno bojišče, kjer je podlegel bolezni 2. januarja 1915. v Brodu ob Savi. Ko se je poslavljaj, se je le težko ločil, kot bi slutil, da ga nikdar več ne bo nazaj. Milo se nam je storilo, ko so mu zapeli zvonovi in nam naznanili, da ga ni več. Bog tolaži žalostne starše, brata in sestre. Ti, dragi Rafael, pa počivaj mirno v tuji zemlji!

Svetovna vojska.

Desetdnevna bitka ob Soči je Italijane zelo upehala. Naše armade so zdržale peklenski ogenj tudi v drugi bitki,

Vojak, petdesetkrat ranjen z bajonetom.

Vojni ujetniki pleto slamnate čevlje.

Lah je odnesel krvave prste. Vedno bolj jasno je, da se je v svojih računih strahovito urezal. Cadorna je na vsak način in za vsako ceno hotel podariti za god laškemu kralju najmanj Gorico, če že ne Trsta; vse zaman in brezuspešno. Po krvavih desetih dneh, po strašnem artiljerijskem ognju, po ljutih napadih in naših protinapadih, ki so edini te vrste v sedanji vojski, stoje naše čete v starih postojankah na kraških tleh, ob robu planote pri Doberdobu in na Kalvariji do Sabotina. To je strašen mlin, ki ga tvorijo naše postojanke; vse čete, ki napadajo, izgubljajo neverjetne množice življenj, ki bi bili Lah morali porabiti v pomoč in ne v moritev starega, zvestega zaveznika. Potek bitke nam kaže, da je hotel Lah najprej priti na vsak način v Gorico. Napadal je pri Podgori, z ročnimi granatami in bombami, s plini je hotel udreti v Pevmo, par

njegovih polkov je bilo uničenih v napadu na Sabotin. Ker je videl, da v Gorico ne more, je obsul z granatami in šrapneli mesto samo, kar je proti vsakemu vojnemu pravu, a glavne napade osredotočil na Doberdobsko planoto, kjer je tupatam udrl v naše postojanke; hotel je prodreti proti Trstu, a moral krvavo odbiti spet nazaj po pobočju. Da bi onemogočil dovoz čet in municije, je bombardiralo njegovo zračno brodovje nabrežinski kolodvor. Vse zaman: v desetdnevni bitki imajo Lah samo strahovito število mrtvecev in pohablencev, laški kralj za svoj god nov greh na svoji kosmati vesti. Na Krnu so tekom groznega ognja na Goriškem naše čete v boju mož z možem in s kamenjem junaško odbijale sovražne napade. Po krvavi dobi dveh mesecev, »po bojih, ki jih bo vedela prav ceniti šele zgodovina« (je pravilo uradno poročilo) stoje naše čete v svojih prvih postojankah, kakor so

Gospod Maxwell je mirno ležal. Počutil se je dobro, samo bal se je pred najmanjšim pregibom. Čez nekaj minut mu je prinesla Debbie čaja; pil je hlastno. Nobena izvežbana strežnica v Dublinu ali kje drugje bi ne mogla z nežnejšo skrbnostjo dvigniti blazine pod ubogim trpinom, kakor sta storili ti dve ženski, ko sta zapazili, da mu najmanjši tresljaj provzroča bolečine.

Čez nekaj hipov si je upal gospod Maxwell vprašati:

»Je-li morda kakšen — zdravnik v bližini?«

»Seveda,« je odvrnila starka, »in še celo eden tako spreten, da ga ni spretnejšega do Londona. Pravijo, da prvi zdravnik v Dublinu niso nič v primerj z njim, in na mrzlico se prav posebno razume.«

»Mislim, da bi bilo dobro, če bi mogel govoriti z njim.«

»Tudi mi smo že mislili. Če Vam ne more pomagati, škodil Vam tudi ne bo. Poslali bomo Petra po rdeči listek in pred nočjo bo že tu.«

»Rdeči listek? Kaj je to?«

»Nakaznica, ki jo mora imeti zdravnik, preden gre k siromakom.«

»Tako!« je dejal gospod Maxwell. »In si ga morate vedno oskrbeti?«

»Oh, ne!« je odvrnila starka. »Mi smo bogati, ker imamo par oralov gorate zemlje in barja. Pod enim funtom ne pride k nam.«

Zopet odkritje, ob katerem je gospod Maxwell iznova mislil.

Zvečer je prišel zdravnik in takoj imenoval bolezen kot revmatično mrzlico. Potem ko ga je povsod obtrkal in preiskal, je dejal:

»Ali ste že kdaj imeli to bolezen?«

»Da, dvakrat.«

»Imeli ste zdravniško oskrbo?«

»Da,« je odvrnil gospod Maxwell in imenoval znamenitega dublinskega zdravnika.

»Kaj?« je vzkliknil zdravnik. »Meni se zdi, da je opustil prakso v bolnišnicah.«

»Nisem bil v bolnišnici, zdravil me je v mojem stanovanju.«

Pri tej opombi je zdravnik stopil korak nazaj. Prijel se je zamišljeno za brado in v dvomu zrl v bolnika.

»Ali ni mogoče dognati na srcu še nobene nevarne izpremembe?« je vprašal gospod Maxwell.

»Kako menite?«

»Če ni nobene izpremembe, nobenega šuma?«

»Ne,« je odvrnil zdravnik ves osupnjen. Čez čas je dejal: »Vi veste zelo mnogo, mladenič! Odkod imate pravzaprav svoje znanje o nevarnih izpremembah in o šumu srca?«

»O,« je trudno odvrnil gospod Maxwell, »o teh rečeh se sliši pri zdravnikih in strežnicah in to ostane nehote v spominu.«

Ko je zdravnik odšel v kuhinjo, je gospod Maxwell slišal, da je glasno rekel:

»Koga imate v hiši?«

»Siromaka, ki je na svojem potovanju prišel pred nekaj meseci k nam.«

»Kako mu je ime?«

»Mi nismo nikoli vprašali, a slišali smo, ko se je imenoval Robert Maxwell.«

»Že vidim,« je dejal zdravnik in pisal recept. »Ukazal ga bom prenesti v bolnišnico za uboge.« (Dalje.)

stale v maju; laški listi slavijo »zmagoslavno prodiranje« svojih čet. Cadorna je poročal, da prodira po 2 km na teden, moral bi torej biti vsaj že pred Vipavo in Trstom! Je čuden računar, ta laški gospod Cadorna!

Napad na naše obrežje je naša mornarica v dvojni meri povrnila: obstreljevala je najprej italijansko obrežje v dolžini nad 160 km in razbila mnogo naprav in važnih poslopij, drugič je napadla isto tam. Vsakrat »pogumne« laške mornarice ni bilo na spregled. Bombne napade je vrnil naš letalec in je vrigel nekaj bomb na Verono in Jakin.

Francozi so izgubili pri Dardanelah podmorski čoln »Mariotte«. Angleži eno letalo pri Paronne, Francozi pri Roncque.

Na severu so pretekli teden začele železne klešče zavezniških čet z novimi uspehi stiskati proti Varšavi. General pl. Below je pri šavlih uničil peto rusko armado z velikim vojnim plenom, padli sta ob Narevu trdnjavi Rožan in Pultusk, Nemci so pa prekoračili Narev od Ostrolenke do Pultuska. Od juga prodirajo proti Varšavi od krajev Ustanov Lebiška in Jazgarzev. Ruski odpor na Narevu se je izjalovil. Naši so z naskokom vzeli Sokal in obvladujoči vrh pri mestu. Klešče proti Varšavi se vztrajno in varno zapirajo. Število ujetnikov zadnjega tedna znaša čez 65.000 mož z nepreglednim vojnim materijalom posebno pa v osvojenih trdnjavah. Celokupen plen meseca julija znaša okoli 200.000 mož.

Boji v Champagni. Reliefni zemljevid med Reimsom in Argoni.

Tudi na Kavkazu se Rusom ne godi predobro. Turki so jih zapodili v beg, ravnotako so spet zadali težke izgube zaveznikom v Dardanelah.

Na Francozkem vedno boji v starih postojankah.

Na Balkanu vedno iznova barantajo za nastop Rumunije, Bolgarije in Grške. Vsa pogajanja so zaman. Srbi in Bolgari se ne razumejo, Rumunija je dovolj oprezna in noče zastavljati svojih armad za potolčenega soseda na severu. V Albaniji delajo Srbi Italijanom sive lase, ker se nočejo umakniti iz zasedenih krajev in vedno še uveljavljajo svoje zahteve na Jadransko morje. Tudi v Tripolisu prede Lahom slaba.

Neizmerne so skupne izgube enega vojnega leta, ki znašajo po verjetnih računih pet milijonov mrtvih in sedem milijonov ranjenih mož.

Zgodovina puške.

Kanonik Iv. Sušnik.
(Konec.)

Obvezal si je rano in se boril dalje. To je Angleže jezilo in skušali so svoje strelivo v toliko premeniti, da so krogle huje učinkovale. V ta namen so vojaki z bajonetom prisekali ost gladke kroglice. Krogla ni bila več gladka in tudi ni več gladko prebila dotičnega uda, temuč je zlasti vsled rotacije potegnila s seboj in odtrgala iz rane za malo pest mišičevja in kost, ako

jo je zadela, popolnoma zdrobila. Večji del zadetih sovražnikov je na taki rani izkrevavel in umrl. V svoji kruti brezobzirnosti so Angleži jeli izdelovati krogle, katere niso imele gladke osti, temuč ostro prisekano, ali pa je bila plehasta kapica na koncu projektila votla. Pri udarcu se je kapica zmlinčila, zrak v njej je deloval liki eksplozija in krogla je napravila grozovito rano. Blizu mesta Kalkute v Indiji se nahaja indijska vas Dum - Dum, kjer imajo Angleži tovarno za izdelovanje municije. Po tem kraju se imenujejo tudi te krogle dum-dum-krogle. Po mednarodnem pravu so te vrste projektili v vojni prepovedani, vkljub temu se je pa vendarle

Laški kralj in Cadorna.

Ruski car pri zemljevidu. »Čudno to, še s povečevalnim steklom ne vidim več v Galiciji svojih čet.«

Ruski lazaret.

zgodilo, da so v sedanji vojni Angleži tudi že rabili te kroglice. Pač se pa rabijo te kroglice na lovu na večjo zverino, kjer je lovca na tem ležeče, da je zadeta žival tako hudo ranjena, da mu ne more več ubežati.

Veliko vlogo igrajo v sedanji vojski strojne puške. Že Francozi so rabili l. 1870. takozvane mitraljeze, topovom podobne strelbe, ki so naenkrat ali pa v presledkih metale po več krogel na sovražnika. Ta prva iznajdba se sicer ni obnesla, toda misel enkrat sprožena se je polagoma razvijala in se v novjšem času udeležila v strojnih puškah.

ko v to, da se nova patrona vloži v cev in zaklop zopet zapre. Pod zaklopom je prirejen valjar, čez katerega teče širok pas, na katerem so pritrjene patrone. Pri vsakem strelu se odrine zaklop nazaj in vrže izstreljeno patrono iz cevi, obenem zasuje valjar za toliko, da pride nova patrona pred cev. Napeto pero požene zaklop naprej in porine naboj v cev. V zaklopu se nahaja močna igla tudi s peresom, katero se v tem trenutku sproži in vžge patrono. Strel zopet porine zaklop nazaj, napeto pero pa ga potisne nato z

Omenili smo že, da napravi vsako strelno orožje pri strelu večalimanj močan sunek nazaj. Pri navadni puški mora strelec sam prenesti ta sunek, a topovi imajo posebno pripravo — zavoro, s katero se sunek polagoma izcrpa. Pri strojni puški je na zaklopu pritrjeno močno spiraljkasto pero, katero se pri strelu skrči in napne in hrani sedaj precej moči v sebi, katera se uporabi lah-

Tam na laškem griču
Fantov kakor ptičev,
K' se za nas vojskujejo!

Tam so črni dimi,
Tam se nič ne vidi
Kamor krogla prileti.

novu patrono naprej. Tako se ponavlja to premikanje in streljanje, dokler je kaj streliva na pasu. Pri trajnem streljanju se cev zelo hudo ogreje in jo je treba hladiti. V ta namen je cev vložena in izpeljana skozi plehasto posodo, napolnjeno z vodo. Vkljub temu se pri daljšem streljanju voda tako segreje, da zavre. Strelivo se pri strojni puški rabi isto kot pri navadni puški. Na en pas je nabranih po 250 nabojev in se s puško lahko tolikrat ustrelil brez presledka. Dva taka pasova je mogoče izprazniti v eni minuti in oddati na sovražnika do 500 strelcev, vendar se pa nikdar tako naglo ne strelja. Navadno se izstrelji 250—300 strelcev v minuti. Strojna puška je vstavljena na nizkem železnem stojalu in vojak pri streljanju sedi ali pa leži za njo. Zavarovana je s 7 mm debelim jeklenim oklepom, katerega na večje razdalje puške kroglice ne proderejo. Na maršu se strojna puška z municijo in pomožnimi deli porazdeli na več tovornih živinčet. Strelja se z njo do 2400 korakov. Vsa puška tehta okoli 80 kg in se porazdeli v tri ali celo štiri dele. Puška z zaklopom tehta malo čez 18 kg, stojalo tudi toliko in oklep okoli 40 kg, kateri je pa iz dveh ploč sestavljen. V sili lahko torej štirje vojaki puško prenesejo na poljubno mesto.

Strojna puška je iznajdba najnovejšega časa. Sicer so se poskušnje že dalj časa vršile, vendar se je še v rusko-japonski vojski strojna puška le izjemoma v posameznih slučajih rabila. Dandanes je strojna puška strahovito orožje, s katerim so v veliki množini vse armade opremljene.

Rojaki, zahtevajte povsod le domače razglednice „Vojska v slikah“, katere edine so pristnega slovenskega značaja. Doslej so izšle štiri skupine. Četrta skupina je izredno zanimiva in se nanaša zgolj na sedanji vojni čas. Peta skupina izide sredi avgusta. Gornja slika pride v peti skupini.

Cena za trgovce, ki naroče vsaj 100 posamnih razglednic, K 6.— za 100 kom.; pri naročilih nad 500 kom. K 5.50, nad 1000 kom. K 5.— za 100 kom., pri naročilih nad 10 skupin 30% popusta. Pošiljatve le po povzetju.

Skupina s 16 komadi (po dve enaki sortirane) K 1.20. Pri skupinah se bomo ozirali le na predplačila.

Razprodaja upravništvo „Ilustriranega Glasnika“.

K bojem na Tirolskem. Partija ob Palu.

Vsakovrstne razglednice po fotografiji, oziroma po sliki tiska „Katoliška tiskarna“. Najmanjše naročilo je 1000 komadov,

DOGODBE

Slabi dovtipi. Ruski car Pavel I. je kljub temu, da je bil strogi vladar, vendar ljubil po dnevnem delu veselo družbo. Prav rad je klical na svoj dvor šaljivce in dovtipneže. Nikdar ni med njimi manjkalo pariškega šaljivca Fragère-a, kateremu se je posrečilo, da si je pridobil carjevo naklonjenost; smel si je mnogo dovoliti, kar bi za drugega imelo slabe posledice. Vsled tega je postal ošaben.

Nekoč je nekdo začel pri mizi zabavljati čez Petra Velikega in hvaliti Pavla. Carju je to ugajalo; obrnil se je k Fragère-u in dejal: »Ali ne, ljubi Fragère, to se pravi krasti Petru, da se plača Pavlu?«

»Dà, sir,« je odvrnil igralec, »toda Velikanstvo naj si ne dela skrbi, kajti nobenemu ne bo prišlo na misel, da je mogoče kaj ukrasti Pavlu, da bi plačal Petru.«

Odgovor je bil rezek; car se je sličnim že večkrat smehljaj. Takrat se mu je pa potemnilo lice, kmalu se je dvignil in mračen odšel. Fragère je ves potrt odšel domov, kajti zanj je bil ponesrečen dovtip izgubljena bitka.

Ponoči ga je prebudil ropot pred vrati. Vstal je in odprl — toda groza! — pred njim je stal oficir s poveljem, da Francoza takoj odpravi v Sibirijo. Fragère se je ves iz sebe vrgel na posteljo in začel ječati: »Kaj sem zakrivil, da me zadene tako strašna kazen? Ali ni mogoče, da bi videl carja, se mu vrgel pred noge in ga prosil odpuščenja!«

Zaman! Povelje je bilo natančno in car Pavel je strogo pazil, da so se njegove želje vestno izvršile. Edino, kar je Fragère mogel izprositi od oficirja, ki je bil njegov ožji prijatelj, je bilo, da je smel spraviti skupaj malo obleke in perila. Nato je moral v zaprt voz brez oken, ki ga je obdala četa jezdecev. Dva vojaka z golo sabljo v desni in s pištolo v levi sta sedla k njemu. Vrata so zaprli in pogнали. Spremljevalca sta bila na vsa njegova vprašanja gluha in nema. Nato je šlo naprej in naprej. Po dolgem času so se vrata odprla. Bil je svetel dan, toda luči se ni dolgo veselil. Zavezali so mu oči in ga peljali v siromašno kočjo. Ko je zastor padel, se je znašel v temni sobi, ki jo je motno razsvetljevala brleča sveča. Ponudili so mu v grdi leseni skledi — polsurovih, slabih jedi, njemu, ki je še dan prej jedel pri carjevi mizi. Zdaj je bil v nemilosti, preganjan, v siromašni koči, pri obedu, ki bi ga še psi carjevih služabnikov ne bili marali. Okoli njega so bili temni, grozeči obrazi, nikjer nobene tolažilne besede, samo obupna misel na težko pot.

Fragère je skoraj blaznel.

»Fragère, ločiti se morava!« je dejal njegov prijatelj oficir, ki je jezdil z njim. »Kaj morem storiti za Vas?«

»Prositi pri carju!« je jecljal.

»Ni mogoče! Zahtevajte, kar hočete, samo tega ne. Morda Vam bi bilo ljubo, če Vam shranim dragocenosti in Vaš denar, dokler se ne vrnete?«

»Torej je še upanje, da se vrnem! Ali nisem do smrti izgnan?«

»Kaj še! Samo šest let; ta bodo kmalu prešla.«

»Šest let!« je stokal ubogi umetnik, »šest let v Sibiriji!«

Nova eskorta je pretrgala njegovo tarnanje. Z zavezanimi očmi so ga zopet peljali v groznem mrazu dalje. Ustavili so se zopet — vse enako: slaba kočja, slaba jed, ljudje mračni in strogi. Tako je šlo nepretrgoma tri dni in tri noči. Naenkrat se je voz ustavil. Polmrtvega so posadili na klop. Takrat mu niso odvezali oči. V bližini je slišal korake, šum, nato šklop pušk — vojaki so basali. Slekli so mu suknjo in mu zavezali roke:

»Merite! — Ogenj!«
Muskete so zaprasketale, Fragère je brez glasu padel na tla.

Ko se je zavedel, so mu odvezali oči in roke. Znašel se je v — isti dvorani, pri isti mizi, na istem prostoru, kjer mu je ušel njegov usodepolni dovtip. Glasen smeh ga je pozdravil in car mu je dejal: »Glej, moj dragi, slabe dovtype znam delati tudi jaz!«

Papiğa na dražbi. Sešlo se je mnogo kupcev, ki pa niso imeli veselja do kupčije, ker papiğa ni hotela reči niti besedice. Samo dva sta si višala z vzklikom:

»No, pa še eno krono!«

Cena je zrastle na 42 kron. Hoteli so že dražbo zaključiti, ko je naenkrat zakričala papiğa sama:

»No, pa še eno krono!«

Ta nepričakovana ponudba je na kupce zelo vplivala. Med glasnim smehom so začeli ponujati kar vprek, vsota je rastle in dosegla 126 kron, še nazadnje je ponudila papiğa:

»Še eno krono!«

Dardanele: Anglež in Francoz Italijanu: »Naprej, fantiček, odprti nam ti vrata v Dardanele, za nas so preozke.«

ZDRAVSTVO

Za kamen v jetrih ali v ledvicah kuhaj brinjeve jagode na kozjem mleku in uživaj za zajutrek in za večerjo. Iztisni sok iz korenja (mrkve), zmešaj ga z medom in uživaj predpoldne dve in popoldne dve žlici. Neškodljivo domače zdravilo je tudi čaj ali prah korenjevega semena, čaja izpij dvakrat na dan po $\frac{1}{4}$ litra toplega, prah uživaj na topli vodi po $\frac{1}{4}$ žličke naenkrat. Tople kopeli denejo prav dobro za bolečine v jetrih, v navadi je tudi gornikov čaj in marsikaj drugega — ali kar koristi temu, škoduje lahko drugemu, zato vprašaj vedno za svet zdravnika.

Za opešan želodec uživaj kandiran korenček (Ingver) ali pa korenčkov prah, zmešan s sladkorjem. Potresi ga vsak dan na namazan kruh, po 60 centigramov na dan. Tudi korenčkov kruh, liker, pivo ali vino dé dobro za opešan in premražen želodec.

Kri sili v možgane. Na pet litrov kropa zamešaj dve pesti gorčične moke, pusti, da se ohladi nekoliko in namakaj noge. — Po kopeli si naveži na podplate limone, česna

ali gorčični obliž, obliž snemi takoj, ko začne peči, in namaži podplat z oljem. — Tudi smolnat obliž pod zatilnikom dene dobro.

Šinje ali jetrnice. Napravi mazilo iz 20 gramov svinjske masti, 1 grama precipitata in 2 gramov solitarjevo kislega bizmuta, namaži zvečer in odmiš zjutraj z lilijnim špiritom.

Pomorančne kaplje za želodec. Olupi prav tenko rumeno lupinico pomorance in napolni z njo steklenico. Zmešaj del vode in tri dele 95odstotnega alkohola, vlij v steklenico in postavi za štirinajst dni na sonce, potem odlij tinkturo v drugo steklenico. Kadar imaš napet želodec, vzemi par kapelj na vodi ali na sladkorju ali namoči krpo v kaplje in priveži na želodec. Dobro je tudi za izpiranje ust in grla.

Mazilo za udnico in trganje. Raztopi 2 dkg nadrobno nastrganega mila v 8 dkg droženke, potem prižgi droženko in pusti gorjeti, dokler ne ugasne sama ob sebi, tačas pa mešaj mlo z lončeno rečjo. V goščo, ki ostane, primešaj za oreh kafe.

Ribje olje uživajo otroci lahko, če primešaj na 100 gramov olja 38 gramov sladkorja, 1 gram gumi arabicum, 100 gramov tračantgumi, 10 gramov ruma in 40 gramov črne kave. Zmešaj vsak dan sproti.

Opečene oči hladi rahel namazek kutininega sluzi, ki se dobi v lekarni. (Kutinino seme se riblje v možnarju z vodo.) To velja samo za male, nenevarne, zunanje opekline; kjer je prizadeto oko, je treba hitro v bolnišnico.

Za zapeko nabaši v belo kavo sladkorja, pusti, da prevre in izpij pol skodele; drugo pusti na ognjišču in izpij čez pol ure. Učinek se pokaže kmalu. Seveda se mora užiti kava na tešče, brez kruha.

Česnov duh izgine iz ust, ako si poplakneš grlo s črno kavo ali ako zvečiš par zrn žgane kave. Po jedi s česnom ne smeš piti ne vina, ne žganja, sicer ti bo neznosno dišalo iz grla.

Pes prenaša bolezn. Pred tridesetimi leti so bile marsikje koze. Ko je dobil neki vaščan bolezen, ni smel nikdo več v hišo, vendar sta dobila dva sosedova otroka koze. Domači pes je zahajal v sosedovo hišo in se je igral z otroki. Pri vsaki kužni bolezni je treba torej braniti psom v bližino bolnih ljudi, tudi v stranišča in smetišča. Najbolje je pripeti pse tačas, dokler ne mine nevarnost. Pse, ki hodijo prosti, zapodi večkrat v vodo ali jih skoplji doma; to se lahko naredi zelo na hitro, če se polije umazanega psa potepača na dvorišču z milnico ali s čisto vodo. Vobče pa naj bi se odpravil vsak nepotrební pes.

GOSPODINJA

Grozdičeva mezga. Odberi lepe jagode in deni jih v prsten lonec, tega pokrij in postavi v večji lonec, ki je do polovice napolnjen z vodo, in pristavi na ogenj. Kuhaj toliko časa, da razpočijo jagode, potem jih iztisni v platnem prtíču, deni na vsak kilogram soka kilogram sladkorja in kuhaj prav počasi, da se zgosti. Žlico te mezge stepi v kupici vode, je jako hladilna pijača.

Grozdičeva mezga, ki ni kuhana. Iztisni zrele lepe jagode, sok spuščaj v porcelanasto skledo, deni na vsak kilogram soka kilogram stolčenege sladkorja in mešaj tri ure, ne da bi prenehala, dokler se ne jame gostiti. Ta nekuhana mezga je posebno dobrega okusa.

Borovnice, posušene ali kuhane, morajo biti v vsaki hiši. Zdaj jih je dovolj. Vsaka gospodinja naj seže po njih, da bo imela za silo bolezn, za jed pozimi, za hladilno in krepčilno pijačo poleti. Borovnična mezga in borovnično vino se prilega bolnim in zdravim, a še najbolj griževim. Prav okusne so borovnice,

če naložiš vrsto jagod, nanje vrsto stolčnega sladkorja, zopet vrsto jagod, sladkorja — dokler ni posoda polna, potem vtakni še sladko skorjo in zalij z dobrim rumom ali konjakom. Žlica takih borovnic poleg kruha je pravo krepčilo, pa ne za otroke. Rum ali konjak ne sme biti premočan, najboljši je doma narejen. — Čudno, da si pri nas nihče ne domisli, da bi kahal borovnično vino za abstinente, dasi bi prišlo ceneje kakor limonov ali breskvine nektar. S takim vinom bi naredil letos kupčijo, kdor bi ga pripravil. Čim starejša je borovnično vino, tem bolje, za silo pa je dobro tudi mlado. Sladek odcedek in mezga pa sta prava tolažba otrok.

Paradižnikove vršiče pristriži, kadar odcvete in začne delati sad. Ko jame sad zoreti, odreži, kar je preveč listja; tako se odebeli in zarumeni sad. Nezreli sad pobereš lahko jeseni; prizori na oknu ali na solncu.

Borovnice ali črešnje za zimo. V stekleno posodo s širokim vratom naloži vrsto borovnic, potem vrsto sladkorja in zopet borovnice, dokler ni posoda polna. Ovij posodo s slamo in deni odmašeno v lonec z vodo (voda sme stati skoraj do vrha); pristavi, in ko zavre, naj vre pol ure, potem odstavi, naj se shladi v vodi, vlij na vrh ruma in zamaši ali zaveži s pergamentom. Enako se skuha črešnje in kosmulja.

Sladka buča se odebeli. Izberi sad, ki je najbližji deblu, in pristriži nad njim vitico pri tretjem listu. Sladka buča (sad) se ne sme zmociti pri kropljenju, sicer izgubi na okusu; tudi dež, če pride na sad, škoduje njegovemu okusu.

Pesna jed. Rdečo peso operi, skuha in olup, razsekaj nadebelo in deni na razbeljeno mast ali na loj. Ko se je malo prevrelo, podmeti žlico moke na žlici smetane ali na kis in mleku, zlij v peso, dodaj lavorjev list in malo kumine.

Zelenjadni zrezki. Vzemi glavico cvetnega zelja, obesi jo navzdol nad okisano vodo, da gredo gosence iz nje, potem jo skuha na mrzli vodi in sesekaj nadrobno. Na olju oprži 1/4 kg riža in par gliv in odstavi, ko je riž skoraj kuhan, primešaj mu dve zribani žemlji,

Nova moda. Korenje v gumbnici.

dve čebuli in cvetno zelje, naredi za prst debele okrogle plošče, povaljaj v jajcu in v droblijancih in speci na olju ali na maslu. Zrezki se naredijo lahko tudi iz samega riža ali iz kase in gliv.

Hladilna pijača. 1 1/2 kg zrelih jagod deni v prsten lonec, ki ni bil še nikdar masten in ki drži okoli 4 l. Jagode stlači z lesnim loparjem in stresi nanje 45 g stolčnega sreša (Weinsteinsauce), na to vlij 1 1/2 l kropa in pusti stati 24 ur. Precedi skozi flanelo v porcelanasto skledo in deni v sok 2 1/4 kg stolčnega sladkorja; ko se je stopil sladkor, nalij sok v steklenico. Pije se z vodo in hladi kri.

Ločikna juha. Razsekljaj osečne liste ločikne glave, malo peteršilja in kreše, oprži

na olju ali na surovem maslu, prevri tačas par pesti riža, odcedi in deni v ločiko, razreži vanjo paradižnik, par opranih suhih ali presnih gliv, praži še par minut, potresi z moko, posoli, zalij z juho in primi dva rumenjaka, kadar je kuhan riž.

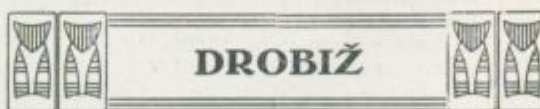

Vojno poročilo v sliki:

»Municijsko skladišče pri Arrasu je zletelo v zrak.«

Bučnjak. (Francoska jed.) Zeleno bučo olup, razreži, skuha in pretlači skozi sito. Rastopi na ognju 125 g surovega masla, primešaj stolčnega sladkorja 60 g, bučino kašo, dve žlici na mrzlem mleku raztepene krompirjeve moke in odstavi, da se ohladi. Potem primešaj žlico ruma, 4 jajca, 15 g rozin in 15 g lešnikov. Namaži modlo, stresi vanjo maso in postavi modlo pokrito na žerjavico na kozi, naloži žerjavice tudi na pokrov in peci eno uro. Daj na mizo s smetanino omako.

Hruškini žličniki. Olupi hruške bolj trde vrste, razreži na kocke, zmešaj z drobtinami, jajci in mlekom; ko se je vse napilo, deni toliko moke, da drži vkup in ocvrni na masti ali kuhaj 10 minut na kropu. Kuhane ali cvrte potrosi s sladkorjem in cimetom.

Nihilisti so pred leti imeli v Rusiji svoj list »Mesar«, ki je dolgo nemoteno šel skozi cenzuro. Slednjič se je izkazalo, da ni stanovsko glasilo za mesarje, temuč glasilo revolucionarjev. Generale, ministre in guvernerje je označeval z biki, voli in kostruni, dvorne dostojanstvenike je imenoval teleta, velike kneze »debelo blago« in tako dalje.

Kitajska ima po zadnjem ljudskem štetju 427 milijonov ljudi; samo v Mandžuriji jih je 9 milijonov. Dasi je v svetem carstvu ljudsko štetje zelo težavno, vendar slede iz približne cenitve jako zanimivi podatki. Za prave kitajske province je značalo po zgodovinskih izročilih leta 740. samo 50 milijonov, po štetju v letu 1812. že 360 milijonov, leta 1844. okoli 370 milijonov. V 18 provincah prave Kitajske pride na kvadratni kilometer 116 prebivalcev, drugod pa (n. pr. v Mandžuriji in Tibetu) po 9 in 3, v Turkestanu in v Mongoliji pa ne pride niti en prebivalec na kvadratni kilometer.

Velikost evropskih narodov. Mnogo se ugiba, kateri narod je povprečno najvišji, kateri najmanjši. Po sedanjih raziskavanjih so najvišji Švedi, za njimi pridejo Škoti in Angleži, ki dosežejo povprečno višino 170 cm.

Nato slede Irci, Danci, Belgijci in Nemci s povprečno višino 167 cm. Pod 165 cm niso Rusi, Rumuni in Francozi. Mažari imajo povprečno višino 163 cm, Finci 162 cm. Narod pritlikovcev so Lahi, ki merijo povprečno 154 cm.

Pes kot vprega. Veliki psi so jako pripravi za vprego. Eskimo rabi psa mesto konja, v Belgiji je pasja vprega navadna, a tudi drugod se vidijo po velikih mestih psi, ki vlečejo vozičke z mlekom ali z zelenjavo. Tudi pri nas bi nadomestil lahko pes pri marsičem konja, saj imajo v mnogih krajih velike, močne pse. V Belgiji so prvi poizkusili uporabiti psa za vprego v vojski; kot sanitejec in stražnik je bil že izkušen in priznan. Pes je vlekel strojne puške in municijo. Van der Put je izjavil: »Pasja vprega pride hitreje na določen kraj, pes gre laže in neslišno v reber, ostane torej neopažen.« — Pri belgijski armadi je dobila vsaka kompanija strojnih pušk svojo pasjo vprego; par psov je ostalo za silo. Vozovi so jako lahki, teža za dva psa sme biti največ 200 kg. — Belgijske izkušnje so napolnile Nizozemsko, da poizkusi tudi ona. Oddelek za poizkušnjo je naredil v petih dneh 129 km poti; psi so prenesli to, ne da bi se posebno utrudili. Pri polkovnih vajah so začeli ob 7. zjutraj in so hodili in manevrirali do popoldne; psi so vlekli puške in municijo. Med streljanjem so bili pri miru, vedno pripravljeni, hiteti na znak preko vseh ovir na naznačeno mesto.

Pošta v toni. Le malokomu je znana izredna poštna priprava, ki se nahaja v nevarnih vodah severno od Avstralije, ker je tam mnogo koral in čeri. Prav posebno nevaren je Torrejev preliv med Novo Gvinejo in Avstralijo. Tam leži otok Booby. Na njem je bil v mirnih časih poštni urad čisto posebne vrste. Angleška admiraliteta je tam preskrbela za poštni nabiralnik in za živžev mornarjev. Visok drog z zastavo označuje kraj; ob njem se nahaja tona z napisom »Poštni urad«. Tam se nahaja papir, črnilo, peresa in knjiga, kamor se more vpisati ime in slučajne opombe, ki bi lahko koristile drugim mornarjem. Tona ima v sebi veliko svinčeno škatlo s pismi. Kadar pride ladja iz Atlantika, odloži pisma za domov, če pride od nasprotni smeri, vzame pisma, ki jih lahko odda na svoji poti. V toni se nahajajo tudi cigare, sladkor, čaj, sol, tobak, prepečenec, slano meso in rum; kajti vsaka ladja, ki pride mimo in sama ne potrebuje, dopolni ali pomnoži zalogo za mornarje potopljenih ladij.

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za »Orle«,
kokarde in pentlje z napisi
za društva se izgotavljajo
v najkrajšem času
po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovár.